

183

עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע  
ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

ב ל ק (חשי"ס)

יש לחלק הוראת פרק כ"ב לשניים. שאלות א ב ג נוגעות לחלקו הראשון של הפרק פסוקים א' - כ"א. שאר שאלות הגליון עוסקות בחלקו השני של הפרק, בהליכתו של בלעם.  
בחלק הראשון מופיעות פעמים חזרות, וראו ללומד להשוות ולהתעמק בשנויים. בפסוקים ה' - ו' נאמרים דברי בלק הנשלחים לבלעם ובפסוק י"א חוזר בלעם על דברי בלק, בחשובתו לשאלת ה'.

|                             |                      |
|-----------------------------|----------------------|
| ה' - ו' דברי בלק            | י"א דברי בלעם אל ה'  |
| הנה עם יצא ממצרים           | הנה העם היוצא ממצרים |
| הנה כסה את עין הארץ         | ויכס את עין הארץ     |
| והוא יושב ממוש              | - - -                |
| ועתה לכה נא ארה לי את העם   | עתה לכה קבה לי אותו  |
| כי עצום הוא ממני            | אולי אוכל להלחם בו   |
| אולי אוכל נכה בו            | וגרשתי               |
| ואגושנו מן הארץ             | - - -                |
| כי ידעתי את אשר תבורך מבורך | - - -                |
| ואשר תאור יואר              | - - -                |

בין כל פרשנינו היה זה המלבי"ם אשר דייק ביותר בחזרות מסוג זה. ואלה דבריו כאן:

הנה היו שנוי בין שליחות בלק ובין מה שהשיב בלעם לה' בכמה דברים: שלא שלח בלק לאמר: הנה העם היוצא ממצרים - שרצונו לומר העם הידוע כי בעת יציאת מצרים נודע זה בכל אפסי ארץ - כי פחד בלק פן ימאן בלעם ללכת כי כבר שמע גדולת העם וכי ה' עמם להצילם בדרך פלא, על כן אמר "עם יצא ממצרים" - עם בלתי נודע שיצא עתה...

ועיין לזה גם גליון בלק חשי"ז שאלה ב.

בדרך זו יש למצוא את התשובה לשאלה א.

לשאלה ב יש לצרף שאלה ד. תשובה לשאלה ב אפשר למצוא גם בדברי בעל עקדה יצחק שהובאו בגליון בלק חשי"ח שאלה א. ואולי תשובה לפתרון שאלה זו, וביחוד שאלת ב (וכן לשאלת ד 25) (ההבחנה הלשונית שהבחינו המפרשים בין "הליכה עם" לבין הליכה את").

הכתב והקבלה י"ב:...יש הפרש גדול בין "הליכה עמם" ובין הליכה אתם, באמרו "לא חלף עמם" יורה מניעת הליכה פועלת, שלא ישתתף עמם לילך, כדי למלאות כונת משאלותם ולשמשם בקללת העם, ולא נכלל בלשון זה מניעת ההליכה מכל וכל; אמנם אמרו "לך אתם" אין במשמעותו כי אם ההליכה בעלמא שאין בה תועלת, כמו לטיול ולכבוד; והודיעתנו התורה כונתו הרעה, שבהמת דעתו היתה היפך הצווי, כי אמרה "וילך עם שרי מואב", אשר יורה על הליכת התועלת, למלא משאלות לבבם ולשמש אותם בקללו את אויביהם.

מלבי"ם: יש הפדל בין "אתו" ובין "עמו" - ש"עמו" מציין השווי, ו"אתו" יורה שאחד הוא העיקר, וה' הודיעו שילך רק "אתם", שיהיה דעתו נפרד מדעתם, שלא ילך בכוונה להרע לישראל, והוא הלך "עמם", ועל זה אמר במדרש: "שמח בפורענות של ישראל כמוהם".

הבחנה זו נמצאת כבר בתרגום יונתן ועיין שם (אגב: הבחנה זו היא גם היסוד הלשוני לדברי חז"ל לויקרא כ"ה מ"א בדיני עבד עברי, כשכיר כתושב יהיה עמך).

מפרא פ"א: "...יהיה עמך". עמך במאכל, עמך במשחה, עמך בכסות נקיה. ללא תחא אוכל פח נקי והוא אוכל פח קיבד, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש. אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי תבן).

בחלקו השני של פרקנו - פגישת בלעם עם המלאך, דברי האתון וכו' עסק גליון בלק חשי"ח ועיין גם על ענין האתון עלון ההדרכה של אשתקד.

נחמה ליבוביץ